

ВЕСЕЛА ЛЮЦКАНОВА
НЕЖЕН ПРОФИЛ

chitanka.info

Не можех да не разкажа и за Катя. Човекът срещу мен чакаше.

Видях я изведнъж сред другите. Със застинали неподвижни ръце. Едната — отпусната надолу, почти скрита в джоба на джинсите под престилката, другата — опряна на тезгяха с дълги, красиви, нервни пръсти. После забелязах лицето ѝ — извърнато встрани, само профила, изрязан на стената, много нежен и светъл. И косите, искрящи в червено върху облечените в синьо рамене.

Спрях. Коя е тя, запитах Невена. Новата, отвърна ми, новата, не ѝ зная името. И мисля, че няма да го науча, виждам я вече с единия крак навън. Ще напусне ли? Невена се засмя. Питаш ме, като че ли не е ясно, погледни я по-добре. Погледнах я. Съгласих се.

Исках да отмина, не можех. Забавих крачките си. Обърнах се. Катя стоеше неподвижна, но я видях и в анфас. Лицето — почти детско, крехко, гладко, като от порцелан. Сетих се изведнъж, ти и за мен казваше, че съм с единия крак навън. А останах, нали? Невена се разсмя, ще умра от смях, притисна длан към корема си, как ти хрумна да се сравняваш с нея!

Бях вече една от старите, макар че току-що навърших тридесет и една. Всяка от работничките знаеше, че мога да отида и другаде, но не отивам. Навярно се питаха защо, а навярно изобщо вече не се питаха. Свикнаха и толкова.

Понякога спирах своята работа в декораторното и оглеждах лицата на момичетата, които ме заобикаляха. Погледът ми се хлъзгаше по всяко едно, бях ги запаметявала ден след ден, бях ги обиквала ден след ден. Никое от тях не си отиваше. Знаех ги по имена, по съдби, по способности — Ани, Мария, Емилия, Дора, Божана, Камелия, Мая, всяка от тях, неуязвима, спокойна, предана, некриеща изненада. Когато удареше звънецът, нито една не хукваше, а довършваше започнатото, дори се налагаше да питам — минава пет, защо не си тръгвате? Чакаат ви... Те напускаха помещението без охота, бавно миеха изцапаните си с бои пръсти, приглаждаха коси. И ми казваха: до утре, вместо — довиждане. До утре, отвърщах им и аз си тръгнах последна, спокойна като тях.

Наричаха ме Кремена, никога другарко Филипова.

— Защо стоиш още — изненада ме Невена до прозореца. Минава шест. Сашка си е изгледала очите за теб, а Краси се е залепил за оградата на детския дом.

Мислех за Катя. Не можех да прогоня от мислите си дългото стройно тяло, гладкото като порцелан лице, неподвижните ръце с красиви нервни пръсти, онзи неин навъсен поглед към мен, когато се извърнех назад. Почувствувах се изведнъж отговорна и за нея. Казах го на Невена, тя не ме чу. Или просто не ме разбра.

Навън усетих тръпчивия аромат на дърветата, вече цъфтяха. И по-топлия въздух, който се вмъкна чак под кожата ми. Познатия звук на затръшващи се врати. Познатите гласове. Денят си отиваше, но това ми вдъхна живот. Разбързах се.

Вечерта бяхме на гости в Николай. Говорех разсеяно, пих повече отвсякога. Много се смях. Филип ме поглеждаше разтревожено, необичайно е това за теб, Кремена, случило ли се е нещо? Какво да се случи, запитах го сериозно. Какво? Той вдигна рамене, а аз изведнъж онемях. Размислих се за своите неспокойни момичешки години, за самотата и разочарованията, за тайнството на чувствата, които ме доведоха до него, за нашето толкова зигзагообразно съществуване, в което се изгубвахме и намирахме, без да се познаваме истински. Като слепци. Пипнешком. С догадки. С относителни приближавания и отдалечавания. Филип изглеждаше разстроен, всяка промяна в мен го плашеше, запримига насреща ми. Опитах се да се държа нормално. Струва ми се, че успях.

— Защо ме разпитвате? — сопна ми се Катя на другия ден. — Вие следователка ли сте? И какво ви засяга животът ми? Аз разпитвам ли ви за вашия?

Държеше се заядливо и зло. Като зверче, което е трудно да се опитоми. И са необходими търпение и такт. Но притежавах ли самата аз търпение и такт? Не бях ли твърде импулсивна и не ме ли засегнаха твърде дълбоко думите ѝ? Нали първата ми реакция бе да ѝ обърна гръб и да я пратя по дяволите? Другото, постепенното, бавното приближаване щеше да ме изтощи, както веднъж ме бе изтощило. Докрай. И допуснах първата си грешка. А после... Замълчах, преглътнах и останах. И тя мълчеше. Усещах с всичките си сетива как

очаква да ми види гърба. И да я оставя на спокойствие. Може би за днес стигаше? Мислех, че съм горда, а самата допуснах да ми отговори по този начин. Бях сгрещила отново.

— Ако толкова искате да ми помогнете — подигравателно продължи Катя, — дайте ми малко пари. Назаем. Ще ви ги върна, когато мога.

— Колко? — само попитах и пъхнах ръка в дъното на джоба си. В портмонето имах достатъчно, днес исках да купя на Сашка обещания велосипед. Тя можеше да почака. Пръстите ми разгъваха вече десетачките, когато момичето махна с ръка.

— Не ми трябва вашите пари, просто исках да видя ще дадете ли, или ще го усучете накрая.

Тя ми се подиграваше. Мълчах, стиснала десетачките. Нейната прямота ми се стори нахалство.

— Все пак, ако ви трябва...

— Утре ще ме изхвърлят, не рискувайте излишно.

И се разсмя, безгласно, само с очи, с луничките на лицето си, с красивите си пръсти, с дългите си крака. Смехът ѝ зашеметяваше, такъв беззвучен, като че ли никога не е била дете. А може би наистина не е била?

Тя погледна часовника си. И аз своя. Минаваше пет.

Няколко дни не я видях, имахме спешна поръчка, която трябваше да предадем в срок. Оставах до късно. И другите: Ани, Мария, Емилия, Дора, Божана, Камелия, Мая — оставах. Съсредоточено минавах дните и вечерите, трескави, обърквах се едни с други. Почти не говорехме. До утре, казахме си набързо и всяка поемаше по своя път. Имах проблеми и със Сашка, нещо боледуваше, настинка някаква, която държеше живака в термометъра над тридесет и седем. Филип се суетеше около нея, мълчаливо ми се сърдеше за закъсненията. Нямах как, и другите имаха деца, които боледуваха. И мъже, които мълчаливо и не толкова мълчаливо преглъщат закъсненията им. А аз и отговарях. Не можеш да изискваш от някого, без най-много да изискваш от себе си. Сашка оздравя, поръчката беше предадена. Точно навреме. Минах през сортировъчното веднъж, два пъти, няколко пъти — не видях Катя. На другия ден — същото. На третия отдалеч зърнах червеникавия

блясък на косите ѝ, навярно ги боядисва, неволно помислих, нещо трепна в мен, исках да ѝ махна за поздрав. Тя изви глава. И отново профилът ѝ ме порази, нежно изрязан на тъмнеещата стена, още почти детски. Отминах. Чувах, че някой тича зад мен, забавих крачките си. Спрях. Обърнах се. Не беше Катя, а Рада, която отговаряше за бригадата на сортировачките. Преди да проговори още, знаех какво ще поиска.

— Не може ли да поизчакате? Все пак...

Рада стисна устни. Едва сдържаше гнева си. Вие не може да не знаете, че трябва да се вземат мерки, че вече всички са срещу нея, че едва я търпят! Тя прекалява...

— Сигурно — заговорих гузно като хлапачка. Сигурно, но тя е още почти дете. И е една, а вие сте... Никой не е свършен.

Рада се разсмя раздражено.

— Ние вече опитахме. Защо не опитате вие? Нали и това влиза в задълженията ви?

Задълженията... Не беше само до задължения. Но не исках да призная, че и аз се опитвах да се доближа до нея, а тя си остана на същото непреодолимо разстояние. И ме подигра. Обърнах се. Катя пушеше в края на помещението и гледаше към нас насмешливо, като поклащаше дългите си голи крака под престилката.

— Добре — казах на Рада. — Ще опитам.

Гласът ми никак не звучеше въодушевено. И тя го усети. Успех, пожела ми успех, прозвуча иронично. Нещо в мен се преобърна, трупах в себе си настървение, то удивително бързо нарасна.

Преди пет казах, че си тръгвам. Момичетата вдигнаха едновременно кротките си добри лица. В очите им имаше изненада. Не запитаха нищо, оставаха, както винаги.

Прислоних се на перона, за да изчакам първия влак, който отвеждаше работниците към София. Плътният поток от хора ме плашеше, едва ли щях да видя Катя. Зърнах я още отдалеч. Напразно се бях страхувала, тя поразяваше със стегнатото си гъвкаво тяло на балерина, с водопада червени коси, с походката си. Виждах как я гледат и другите — и мъжете, и жените. Внезапно си помислих, че толкова много красота е наказание. Подредих в ума си всичко, което

научих за нея, ленива, вулгарна, безочлива, вечно закъсняваща, идваща, когато ѝ хрумне, и наежена като таралеж. Не можеш да я докоснеш никъде. И не я обичаха. Само за това ли? Малко ли беше? Бе облечена изискано, по нея всичко изглеждаше от най-скъпото. И ако човек само я гледа, без да разменя с нея дума, би помислил... Какво? Актриса? Не, актрисите притежаваха и нещо друго... Тогава? Думата дойде сама, отхвърлих я настрани, смачках я с тока на обувката си. И се прилепих в сянката на навеса. Катя не се оглеждаше, разтвори краката си като ножица и глътна с тях трите стъпала на вагона. Изчаках. Качих се в съседния вагон. Пропусках другите край себе си, държах твърдо позицията до вратата.

Вие следователка ли сте? И какво ви засяга животът ми? Аз разпитвам ли ви за вашия?

За другите съм Кремена. И ми се доверяват. И за теб искам да бъда Кремена.

Но дали искам аз? Питате ли ме?

Не те питам. Няма смисъл...

Няма смисъл, бе казала и Рада.

Ето че заедно с Катя стигнахме до безсмислието. Влакът спря. Тя скочи пъргаво пред мен върху земята, която бе нейна. Само нейна. Изчукваха го токетата ѝ по асфалта, категорично го заявяваше размаханата ѝ чанта, дългите ѝ крака, които загребваха пространството, искрящата коса.

Аз предполагах, че ще я загубя, тук хората бяха още повече, а тя се носеше между тях и около нея въздухът сияеше, опразван от всяко друго присъствие. Нещо щеше да се случи, усещах го и тръпнех цялата. И знаех какво може да се случи. Съвсем пред очите ми, без да я спра, да я предпазя. Защото тя нямаше да ми разреши. Та тя не беше малка? Тя си го търсеше, тя го очакваше и все пак избираше. Първият я настигна нехаен в светлосиния си костюм, със самочувствие, което съперничеше на нейното. Когато я докосна по рамото, Катя само изви глава и го отхвърли с някаква дума на три крачки зад себе си. И продължи триумфално с блестящата си коса, със стройните си, обути в тъмни чорапи крака. Седна на една от пейките в градината, извади цигара, запали. И вдъхна дима с очакване, което влудяваше. Само за

миг. Вторият, в кожено яке и дънки, зае мястото до нея, почти надникна в лицето ѝ, тя го усети през затворените си очи, скочи, но ръката му я задържа, нещо забъбриха. Катя замълча внезапно и аз се изплаших, той говореше, без да сваля очи от нея. Тя кимна с глава. Веднъж. Кимването се повтори. Жалко! Коленете ми отмаляваха. Типът в коженото яке съвсем не изглеждаше привлекателен, но знаеше какво търси. И как да го постига. Тя се усмихна. Ръцете им се докоснаха, като че ли сключваха договор. Глупости! Не е ли безразсъдство така, посред бял ден, в градинката на гарата? Катя се огледа. Открих, че дори да ме види, това никак не я интересуваше. Ама съвсем никак!

Позната история! До втръсване.

Да отидем да пийнем нещо, навярно казваше Катя.

Не, отвърщаше навярно той, не е ли по-добре на разходка, а колкото до пийването, може и в моя апартамент.

Защо тръгнах подире им? Той я гледаше все в лицето. Тя не му го оставяше цялото, а само профила. Знаеше ли как поразява? Сигурно... Отпускаше се все повече на рамото му, като че ли търсеше подкрепа. Коженото рамо ми заприлича изведнъж на скала, хлъзгава и гладка, а под нея... пропаст. Твоето въображение ще те погуби, казваше често Филип. Вървяха към центъра, колебаеха се къде да спрат. Навярно тя държеше на своето. И той — на своето. Най-сетне се отбиха в едно кафене, стигнали до някакво споразумение. Мълчаливо. Защо да бързат, бе отстъпил типът в коженото яке. Часът е само шест и половина. Вечерта е тяхна. Цялата. Хубавото ми маце, червенкосото ми маце, навярно шепнеше задъхано и не се сещаше да запита за името ѝ. Чакаше единствено продължението.

Видях ги през стъклото, тя приличаше на картина, но ръката ѝ се движеше, протягаше чаша към неговата. Първата... После втората, после...

Въображението ти ще те погуби!

Опитах се да се преборя с паниката, която ме обземаше. Може би нямаше да има продължение? И какво толкова се е случило? Едно хубаво момиче, което знае цената си, с един непознат мъж в кафене. Но момичето се казваше Катя. И все още можеше да се спаси. Но как?

Хукнах към дома.

Какво толкова, каза и Филип. Такива като твоята Катя ги има на всяка крачка. Не си ли поглеждала досието ѝ? Сигурно се е опитвала да работи поне на двајсетина места. И никъде не се е задържала за дълго. Защо? Основните ѝ доходи идват от другаде. И тя балансира, докато я търпят, задържа се за месец, два или три някъде. По-удобно е, прикритие е...

И така ли трябва да продължава?

Все някой ще я сложи на мястото ѝ.

Значи да изчакаме някой да я сложи на мястото ѝ? А ако закъснее и с нея се случи...

Защо смяташ, че този някой непременно трябва да си ти?

А защо не аз? Ако всеки...

Филип се разсмя. Не можеш да оправиш всички малки кучки по тая земя и от тях да направиш съзнателни работнички. Тя го носи вътре в себе си, разбери!

Веднъж вече допуснах грешка, няма да я повторя.

Каква, запита Филип.

Ужасна грешка, разказвала съм ти...

Той не настоя, случаят Катя не го засягаше, както и ужасната ми грешка в миналото, която бе забравил. Работата го влечеше като порой, не му оставаше време да вниква в съдбите на другите. И за мен често не му оставаше време. И все пак каза през рамо:

— Аз никога не съм правил големи грешки в живота си.

— Забравил си — надсмях му се. — Аз съм голямата грешка в живота ти.

— Ти?

Припомняше си бавно, в отнесените му очи се появи искра, отражение от спомен или самият спомен, той усети, че нещо не е в ред, че някога нещо не е било в ред. Обичаше ме, знаех го, през онази пролет бе като болен от любов, зашеметен до безразсъдство, дързък до неузнаваемост. Но ако не беше той, какво би се случило с мен? Потръпнах. И повторих:

— Аз.

Той не отговори. Приблужи ме откъм гърба, постави двете си ръце на раменете ми, притисна ме към стола. И заговорих неусетно, неусетно се върнах назад към своята грешка с онова, другото момиче,

всички бяха против нея и на събранието вдигнах и аз ръка, бях се уморила от безплодни разговори, от безплодни съвети, от обещания, които все не се изпълняваха. Момичето бе плакало, отново обещавахе, но ние я уволнихме. Ние. После... няколко години по-късно я видях на подсъдимата скамейка, тя — обвиняема, аз — съдебен заседател с правото на глас.

— Спомням си, ти беше много разстроена.

— Разстроена? — вдигнах очи към Филип. — И аз бях на подсъдимата скамейка, и аз бях виновна наравно с нея.

Той не попита защо, нито се върна към работата си. Седна на фотьойла срещу мен, децата спяха, бяхме само двамата — един срещу друг.

— Ако поемаш винаги чуждата вина върху себе си...

Не продължи, усети се застрашен и замълча навреме, за да допълни внезапно:

— Искаш ли да разбереш нещо докрай, тръгни към извора му. Защо не прескочиш до дома ѝ? Вместо да я разпитваш? Сама намери отговорите!

Беше си припомнил внезапно как влязох в живота му. Или как той влезе в моя. Лутях се объркана и отчаяна. Разпилявах се. Загубила първата обич, смятах, че съм загубила всичко. Той заличи отчаянието ми. Накара ме да му повярвам, такава бе силата му. Не се отдели от мен нито за миг, пазеше ме от самата мен. Ще се умори, мислех си, не се умори. Не е възможно, ще избяга, мислех си, не избяга, беше факт, лудост някаква. И аз се завръщах в живота, водена от ръката му. Не го осъзнавах, връщах се като лунатичка. Усмиваше ми се, очите му ставаха големи и блестящи, побрали цялата светлина от уличните лампи. Понякога очите му отново ставаха такива. И аз научавах отново, че безразсъдството от оная пролет не е преминало и не ще премине, каквото и да се случва между нас.

Вчера те видях, казах на Катя през обедната почивка. С един младеж с кожено яке. Отдавна ли го познаваш?

Не съвсем...

Не те разбирам...

Тя вдигна рамене, не държеше да я разбирам. Ръцете ѝ отново бездействаха. На един от пръстите ѝ светеше аквамарин, обточен в

злато. Можеше да бъде и фалшив, но беше истински. И съвсем нов. Вчера го нямаше, с тази ръка бе държала цигарата.

— Кой ти го купи? — посочих към него.

— Сама.

— Много е скъп.

— Скъп е — и ми обърна гърба си.

Аз продължих да задавам въпроси на гърба ѝ:

— Значи с финансовите затруднения си се оправила?

Близостта ми като че ли я държеше за гърлото и я душеше. Тя нервно дръпна яката на полото си, отскочи встрани и ме удостои с поглед през рамо, познавах този неин поглед, с него бе отпратила първия: тъмен, втренчен, изпълнен с враждебност. Но се бе изчервила. Значи не всичко още беше загубено? Прецених. Правеше опити да ми се изплъзне, а аз не можех да я задържа. Искам да ти помогна, искам да ти разкажа за онова, другото момиче. На глас ли бях произнесла тези думи? Изглеждаше вече изплашена и след двете бързи крачки встрани побягна, като търсеше цигарите в джоба на престилката си.

Филип беше прав. Искаш ли да разбереш нещо докрай, тръгни към извора му.

След работа, снабдена с адреса ѝ, тръгнах да търся отговорите на въпросите ми, останали без отговор. В дома ѝ. Можех да видя майка ѝ. Баща ѝ. Сестрите. Братята. Ако ги имаше... Едва ли, бях си помислила. Зърнах за миг червената коса на перона. Не се криех от нея. Нямаше защо, всичко щеше да се повтори. Знаех. Отминах Катя, тя вирна предизвикателно брадичката си. В поза на независимост, на самоувереност. Наистина ли ги притежаваше? От този перон нататък съм свободна да правя, каквото си искам, то си е моя работа, само моя.

Добре.

У тях светеше.

Отвори ми жена около четиридесетте, явно младееше, със същите ярко блестящи коси, свободно пуснати по раменете. Под халата, метнат набързо, бе гола, видях капките на шията, вдлъбнатината между гърдите. Стегнати, напирани през дрехата. Ширитът на халата обгръщаше тънка талия, краката — боси, много бели, ноктите им лакирани, ръцете с дълги нервни пръсти — като на

Катя. И същите лунички. Тя много приличаше на Катя. Или — точно — Катя приличаше на нея. Казах ѝ, че идвам заради дъщеря ѝ, а тя сплете ръце, знаех си, знаех си, винаги всичко разваля. Изпаднаше в ярост, гласът ѝ изтъня от раздразнение, искаше да затвори, преди да попитам каквото и да било. Зад гърба ѝ внезапно застана едър мъж със загорели рамене, яростта се смири. Гол до кръста, мъжът изглеждаше десетина години по-млад от нея, тъмен и властен. Красив...

— Защо се бавиш? Какво има?

— За Катя.

Жената замълча, но ми направи път да вляза. Нямаше вече как да не ме пусне. Мъжът галантно ми се усмихна. Усещах погледа, с който ме измерваше отзад, едва не се препънах, усещах и потиснатата ярост на жената, някакви невидими искри струяха от нея към мен, плътни потоци искри от ярост. А може би страх? Обърках се. Мъжът ме преведе през фойето в хола, настани ме в едно от креслата и седна на дивана, точно насреща ми. Не откъсваше погледа си от лицето ми, призля ми. Жената се отпусна до него, улови го за ръката, като че ли търсеше подкрепа, той се отмести встрани.

— Не ставай смешна, чакай да видим най-напред какви ги е надробила дъщеричката ти. Непристъпната ти дъщеричка. Гордата ти дъщеричка, която не приема и левче от нас. А се гизди като принцеса. С какво? Откъде?

Мълчах. Нещо ме стегна в областта на сърцето.

— Ще се прибере ли скоро? — запитах ей така, просто за да кажа нещо. — Искам да поговоря с нея.

Всичко ме потискаше в тоя хол, молах се мълко мъжът да излезе, той не помръдваше от мястото си. Неговата безцеремонност ме изкарваше от кожата ми, още малко и можех да закрепя. От чувството му за превъзходство над жената, над Катя, над мен самата. Изведнъж разбрах защо тя бяга оттук, защо се мъкне от кафене в кафене, с този или с онзи, все едно. На масичката върху стъклото имаше две пълни чаши с някакъв безцветен концентрат. Мъжът се изправи, за да постави трета. И я напълни.

— За нашата симпатична гостенка — протегна ръка.

Отказах. Съвземах се бавно. Искам да поговоря с майката на Катя, казах категорично. И без свидетели. Защо само с нея, изненада се той, та нали аз съм нещо като неин баща? И ме изгледа с поглед, който

трябваше да ме подчини. Извърнах се. Звукът от поставянето на чашата върху стъклото ми се стори като гърмеж. Подскочих несъзнателно. Видях реверанса, с който напусна хола. Щом дамите желаят... Изглеждаше смешен, гол до кръста. И до умопомрачение красив.

Жената постави пръст на устните си. Жестът ѝ ме изненада с бързината си. Аз реагирах по-бавно, погледнах към вратата, бе леко открената. Майката на Катя стана, затвори я плътно и се облегна на нея. Пръстът отново разполовяваше устата ѝ, красива, женствена, доста плътна. Очите ѝ ме гледаха с молба. Не говорете, тръгнете си! Колкото може по-бързо! Веднага! Боеше се от истината? Подозираше я? Знаеше я? Все едно, тя не искаше да поговорим, Катя не я тревожеше, тревогата ѝ бе за мъжа, който навярно стоеше в антрето. Разбирах, че в нея няма никакво чувство на вина към Катя или на срам към другите, тя обичаше... Обичаше с устата си, с ръцете си, с кожата си, с тази нейна плът, така съвършена и добре премерена. Стиснах устни. Този млад безцеремонен мъж с гъвкави загорели мускули не биваше да чака дълго в антрето. И да бъде разсърден. Светът бе негов, жената — негова, всяка вещь в дома — негова, и дъщерята трябваше да бъде негова. От което майката ревнуваше. По-леко бе да пропъди дъщерята, отколкото да остане без мъж.

Изправих се внезапно.

— Какво искате да знаете? — реши тя да ми се отблагодари.

— Вече го знам...

— Тогава...

— Бихте ли ми показали стаята ѝ?

Жената повдигна рамене. И зашепна:

— Заключена е. Винаги я заключва. И ключът е в нея.

— Не бихте ли могли да направите макар и нещо малко за Катя?

— Какво? И защо? Та аз пера, готвя, чистя...

— А тя се нуждае от нещо друго.

Опитвах се да си представя нещата от разстояние, без да съм ги виждала. Разминаването на тримата из апартамента. Промъкването на Катя към стаята ѝ, изненадата откъм гърба. Силните ръце на мъжа, които се опитват да я настигнат. Изникналата от тъмното майка. Ревността ѝ, болезнена до припадък. Лежи в леглото безсънна, трескаво се ослушва за стъпките на Катя, за да изпревари мъжа, да не

допусне приближаването на дъщерята. Лакомите, нагли, ловки ухажвания зад гърба ѝ. В кухнята, ако пие сутрин кафе. Приплъзванията до банята.

И ключа, винаги ключа, ако успее да го обърне навреме зад гърба си. Въображението ще те погуби, предупреждаваше Филип. Но него го нямаше до мен, за да го спре. И то подуши спарения задушен въздух в стаята на Катя, видя изцапаната с черни сълзи възглавница, усети страха, че някой ден... Страх... И бягството. Улицата, истински дом, някакво относително облекчение, някаква относителна свобода. По-добре другите, всички други, само не...

— ... не съм убедена, че и той не ѝ е любовник.

И ме гледаше с очакване, съвсем отблизо, знаете ли нещо? Нямаше за какво да разговаряме. А жената се задъхваше от сълзи и шепот, те са от едно поколение, Катя ме запозна с него, после... нали разбирате, любов.

— Любов? — бях я отместила и хванала дръжката на вратата.

— Тия тринайсет години разлика ме съсипват. А между тях са само шест. В нейна полза. Всичко е в нейна полза... Всичко... Пред Катя е животът, целият, а аз имам само него...

— Знаете ли как прекарва тя времето си? — прекъснах с гняв шептящата ѝ изповед. Навярно съм изрекла тия думи високо.

Мъжът изпревари отговора, усетих натиск в дланта си, после горещият му дъх опари рамото ми. Душичке, зашепна на жената и загали косите ѝ, а ме гледаше над тях с поглед, който ме поглъщаше на големи хапки, душичке, ще си намери майстора, твоята Катя, тя не заслужава ни една от сълзите ти, не се разстройвай, полегни си, аз ще изпратя гостенката... Жената се стегна изведнъж, гръбнакът ѝ се изпъна, повдигна брадичка също като дъщеря си, погледна с тъмен и враждебен поглед, но отново не посмя да се възпротиви. А ме прецени като опасна, яростта се надигна в гърлото ѝ, преглътна я, но се задави. Мъжът ме улови под лакътя и ме притегли, като че ли бързаше да ме избута през вратата, а пръстите му ме притискаха недвусмислено... Животно, изругах наум, младо, силно, лакомо животно. В образа на бог. Затвори бързо зад нас. Вече сами в антрето, той се надвеси над мен. Лапите му бяха като от стомана, изпитах ужас.

— Луда е от ревност, луда е — успя да ми прошепне в един миг.
— Луда! А Катя си я бива. И вас...

Бе се привел съвсем над лицето ми, когато вратата на хола се откряна. Виждах в отвора ѝ само устата на жената, която се движеше без звук, хватката на мъжа отслабна. Залитнах.

— Кучка! — изтрещя внезапно звукът. — Също като Катя!

Мъжът се завъртя ловко на петите си, ръцете му бяха свободни, видях едната вдигната, дланта му похлупи крясъка и отворената уста.

Побягнах по стълбите.

Като че ли ме бяха ударили и мен през лицето. Болеше ужасно. Тичах по улиците към дома си и си представях как по същия начин е тичала Катя, без да има къде да отиде. Трябваше нещо да се направи, но какво? Какво?

Филип не беше се върнал, работеше в ателието си. Децата играеха в кухнята. Сами. Промъкнах се край тях и отидох на терасата. Запалих цигара, пръстите ми още трепереха. После видях Сашка, бе седнала на перваза и ме гледаше с усмивка. Смешно ѝ беше, че не съм я чула, тя ме викала отдавна, оглушала ли съм? Изглеждаше съм ѝ странна, като ударена. Присвиваше хитро и разбиращо очи насреща ми и криеше нещо зад гърба си. Грабнах я в прегръдките си, разцелувах я лудо по страните, а тя се бранеше, смеейки се, с ръце зад гърба. И изтърси неочаквано:

— Пригответе ми подарък, мамо, погледни! Зад гърба ѝ подаръкът вече мяукаше. Чисто черен, лъскав, изплашен, с ококорени светли очи, голям колкото шепичките ѝ.

Как си живяла досега, исках да попитам Катя на другата сутрин, но не събрах кураж. Гледах я отдалече. И тя ме поглеждаше през тесните процепи на очите си с насмешка. На едната ѝ страна имаше синьо петно. И нея ли я бяха ударили! Кога? И кой? Мъжът на майката или самата майка?

Аз се натрапих на масата ѝ, за да обядваме заедно. Тя вече се хранеше и не можеше да побегне наникъде. Попипах с пръсти лицето ѝ, това вчера го нямаше. Нямаше го, съгласи се. И пак повдигна предизвикателно брадичката си, а това я направи още по-

привлекателна. Знаеш ли, ти би могла да живееш в общежитието към завода, ще се помъча да ти намеря място.

Катя спря да дъвче.

— Позволявате си прекалено много. Не се интересувайте за мен, както аз не се интересувам за вас! — Тя докосна страната си, бе готова да каже още нещо, стисна устни. Разбрах, ударили са я заради мен. Но нали нищо не бях казала на майката? В нищо не я бях упрекнала? Освен... Изчервих се.

— Извинявай, исках само да ти помогна.

Тя скочи. Остави пълните чинии, пространството около нас се изпълни с гнева ѝ.

— Оставете ме на мира!

И тръгна сред хранеците се работнички, без да погледне към никоя от тях. А те се подсмиваха. Скочих и аз. Настигнах я.

— Искам да ти разкажа за онова момиче.

— Не ме интересува.

Наистина не я интересувах, но пламтеше цялата. И почти тичаше. Тичах и аз. И говорех. Тя позабави крачките си. Позабавих и аз своите. После спря. Спрях и аз. Бях стигнала до подсъдимата скамейка: от едната страна — момичето, от другата — аз сред съдебните заседатели. Целият живот на момичето — в няколко думи, те изплитаха клопка, Катя се усети заловена в нея. И то бе започнало ту с тоя, ту с оня, живееше оттук-оттам, за кафенце, за коняче, за някоя нова дрешка, за някой и друг час на топло. Бе се опитвало и да работи, преминавало, от място на място, навсякъде не пускало корен и я предупреждавали да напусне, то напускало, хващало се на нова работа, пак напускало, докато след изгонването от нашия завод бе престанало изобщо да работи, омръзнало му да го гонят, а с мъжете било къде полесно. Но и с тях не се оказало толкова лесно. Замълчах. Запалих цигара. И Катя запали. Бе побледняла внезапно, синьото петно се набиваше в погледа ми. Някои го биели, продължих, други се опитвали да се наложат, дори имало такива, които искали да го променят, но не им достигало постоянство. И търпение. И време. Заети мъже. Последният, когото момичето убило, Катя подскочи, го заключвал в дома си, подлагал го на системни изтезания, не бил съвсем в ред.

Тук прекъснах отново, за да си поема дъх. Катя вдигна очи в очакване. Седнахме на една от пейките сред алеите. Ароматът

замайваше главите ни. През последния месец го усещах много силно.

— И после?

Да, после, въздъгнах. Приближавах към най-страшното. Преди да пристъпи към леглото, мъжът правел с нож дълги драскотини по кожата си, изчакавал избиването на кръвта, намазвал цялото момиче с нея, а един ден решил — твоята кръв има по-рубинен цвят и по-сладникав мирис, много си млада, и тръгнал с ножа срещу момичето, само че то се измъкнало от ръцете му, изпаднало в ужас, мълчаливо и решително грабнало ножицата, тъкмо си прекроявало някаква стара дреха и тя била съвсем наблизо, и после... Какво после? Не помнело къде и как удряло, изведнъж ли е свършил мъжът, или... Позвънило само в милицията... Беше дълъг и мъчителен разказът на момичето, на няколко пъти делото се отлага, за да бъдат изяснени всички обстоятелства, момичето все пак имаше късмет, че раните по лицето и тялото бяха съвсем пресни, че мъжът още като момче хващал котките в махалата и ги бесел в избените помещения, където нахълтвали възмутените съседи, че първата му жена го напуснала с психическо разстройство, тя даде ужасяващи показания, още не е излекувана напълно, че собственият му син — момче на пет години — бе разказвало ужасяващи подробности. Изобщо момичето, което и оправдаваха и нападаха, се отърва с три години затвор...

Лицето на Катя се сля с цвета на бялата пейка.

— Защо ми разказахте всичко това?

Тя държеше страната си.

— Не зная — казах. — Стори ми се, че трябва да ти го разкажа, че непременно трябва...

И си тръгнах изведнъж, необяснимо защо и за самата мен, исках да избягам от Катя, да я оставя сама и аз да остана сама, да се отбия при бригадирката Рада и да я помоля да не избързва с решения, да не настройва и другите, да изчакаат, да потърпят още...

Рада не се съгласи. На всички им дошло до гуша от небрежността ѝ. От отсъствията ѝ. От присмеха в очите ѝ. Исках да я накарам да омекне, разказах ѝ как живее Катя, как е почти на улицата, как е изложена на удари... Видя ли синьото на страната ѝ?

Това не я умилостиви. Навярно си го е заслужила.

Невена се изуми от предложението ми.

— Ти сериозно ли?

— Съвсем... Знаеш как самата аз започнах при теб. Опитай с нея.

— Как ти хрумна да се сравняваш с новата?

Тя ме слушаше внимателно, тя винаги ме слушаше внимателно, за каквото и да разговаряхме. Повторих всичко, което вече бях казала пред Рада. Изглежда, бяхме забравили, че носим отговорност и за тези като Катя. Че сме се научили бързо да се предаваме. Припомних ѝ за онова момиче. Не умеем да се борим, когато става трудно. За някого. И за нас самите. Невена изпъна рамене. Дълго мълча. Приемам, каза накрая. Но не ти обещавам нищо.

— Гордостта прави човека уязвим — казах на другия ден на Катя. — Ти знаеш, че тук не те искат. Ще те заведе при Невена, на пресите. Когато на някого му е трудно, му е нужна и трудна работа. И добри колеги. Някога на мен самата...

— И за това ли имате готова история?

Погледнах я отдолу нагоре. Отново премълчах, стиснах обидата между зъбите си, за да не я изплюя изведнъж, скрих ръце в джобовете на престилката. Те трепереха.

— И вие сте от уязвимите — омекна гласът на Катя, като гледаше към скритите ми в джобовете на престилката ръце. — Но правите винаги, каквото си намислите. Колкото и да ви струва, нали?

Тя се разсмя с оня неин беззвучен смях с тялото си, с луничките си, с краката си, с нервните дълги пръсти на ръцете. От нейния смях ме втресе. Рада ни наблюдаваше изкосо. Тържествуващо. Другите не гледаха в нас, ръцете им не прекъсваха работата си, но явно слушаха.

— Все ми е едно — предаде се внезапно Катя. — Заведете ме, където сте си наумили.

Вкамених се от изненада. С мъка раздвижих краката си. Очаквах съпротива, присмех, пробождаща като кинжал дума. Нищо подобно. Катя тръгна подире ми с нехайна походка, нарочно не се обръщах към нея, да видя следва ли ме. Но видях лицето на Рада. И на останалите,

със застинали усмивки. Отминах ги. Стъпките ме следваха, засега това ми стигаше. Спрях пред Невена. Тя ни се усмихна и на двете, не само на мен. Усмивката ѝ с добротата си обезоръжаваше, Катя бе принудена също да ѝ се усмихне. Оглеждаха се внимателно, преценяваха се една друга.

— Имам дъщеря на твоите години — каза първа Невена.

— А-ха — настръхна момичето.

Грешка, помислих, грешка, навярно помисли и Невена, защото отмина промъкналата се злоба в гласа, без да я отбележи.

— Много си хубава — каза ѝ тя.

— Зная — отрязва я Катя. — Това няма отношение към пресите, нали? Те са неодушевени, нали?

Като че ли бе най-добре да си тръгна, да ги оставя сами. Невена щеше да се оправи, познавах я добре, припомних си как внимателно бе приближавала до мен. Стъпка по стъпка. Пожелах успех и на двете.

— Това твое хапливо протеже — оплака се Невена на обяд.

— И аз бях хаплива.

— Ти беше друго — махна с ръка. — Ти беше отчаяна.

— Всеки се отчайва по различен начин.

Не продължихме разговора, хранехме се мълчаливо. Все поглеждах към другите маси. Катя никаква я нямаше. Рада мина зад нас, поспря за миг.

— Невено, сега теб те насадиха на пачи яйца...

— Чак пък на пачи — засмя се Невена. — Момиче като момиче, какво толкова...

— Бих искала да те видя след седмица...

— Ще ме видиш, тук съм — повдигна рамене Невена.

Хубавото ѝ беше, че не се предава лесно, че дори трудностите я амбицират. Знаех си я. Не можех да измисля за Катя по-добра.

В края на работния ден минах уж случайно край пресите.

— Как е? — запитах Катя.

— Когато на някого му е трудно, му е нужна трудна работа. И добри колеги — процеди тя през зъби. — Като че ли улучихте и в двете.

Тя протегна ръцете си, видях изцапаните ѝ от порцелановата маса пръсти, белите, едва забележими мехурчета от притискането на ножа. Но видях също и движещите се рафтове зад гърба ѝ, те съвсем не изглеждаха празни. Катя проследи погледа ми.

— Помагаха, без да ги моля...

— Тук работих повече от три години — казах на Катя.

— Вие сте... самото съвършенство — засмя се с оня неин беззвучен смях. — Една цигара?

Запалих. Тя ме наблюдаваше изпитателно, очите ѝ бяха пъстри, изненадах се, мислех, че са тъмни. И косите съвсем не бяха боядисани.

— Какво сте включили още в програмата ми?

— Свободни занимания — казах в нейния стил.

Минаваше шест, когато си тръгнах. До пресата на Катя отдалеч забелязах някаква фигура, привеждаше се напред, притискаше ножа, зареждаше калъпите, притискаше ножовката към заредените с питки калъпи, обръщаше се към рафтовете, поставяше готовите, вземаше празни, завъртваше се — професионално, бързо, ловко, тренирано. Сърцето ми бе скочило към гърлото, за да се върне бавно към мястото си. Не беше Катя.

— Довършвам — обясни ми Антоанета. — Трябва някак да ѝ се помогне, не може изведнъж. А и ние не бива да се окажем на опашката. Утре ще остане Рангел, другиден — Добрин...

— Антоанета, ти си чудесна! — казах ѝ едва ли не с луд възторг, идваше ми да я разцелувам.

— Защо аз? Така решихме всички...

Всяка сутрин на таблото пред цеха се пишеха резултатите от изпълнението на плана за изминалия ден. Спрях пред него. Нормално, както винаги спирах години наред. Процентът на бригадата на Невена не бе слязъл надолу, процентът на бригадата на Рада бе скочил чувствително нагоре.

— Ето го резултата — доволно потри ръце тя.

— Погледни по-нагоре — казах ѝ.

Тя вече и сама търсеше. Видя написаната цифра и ме погледна с недоумение.

— Не може да бъде!

— Факт е, значи... може.

Изненадана бе и Катя. Очите ѝ, широко отворени и вперени в цифрите, не се отместваха дълго от тях. Изглеждаше като хипнотизирана. Само се поздравихме и всяка една от нас тръгна към своето помещение.

— Как е? — запитах Катя в умивалнята.

— Горедолу — тя търкаше яростно ръцете си, потънали в сапунената пяна.

— Свикваш ли?

— Горедолу...

В сапунените мехурчета се отразяваше червеникавият блясък на косите ѝ.

— Какво сте включили в програмата ми за днес?

— Свободни занимания.

— Повтаряте се, не сте оригинална — тя се смееше, не можех да издържам на нейния смях, втрисах се от него. — Имам едно предложение, искам да ви дойда на гости. За да бъдем квит.

— Чудесно! — засмях се аз с облекчение, тя бе спряла да се смее, облекчението ми идваше от това.

Но внезапно ме опари страх, неосъзнат още и все пак изпепеляващ.

— Доколкото знам, сте омъжена...

— Е, и какво? — опарването се засили, подкоси коленете ми, трябваше да ги овладее, да се държа исправена.

— Аз съм по-младата и по-хубавата от двете ни, нали? А мъжът ви е с вкус, художник... Моето присъствие ще го впечатли, гарантирам ви. Имате време да не приемете.

Тя вече избърсваше ръцете си, застанала с гръб към мен. Прямотата ѝ граничеше с нахалство, бях го констатирала и друг път. Но си помислих, как ли би се държала у дома? А Филип? Той наистина би я харесал ужасно. Спомних си как я гледаха мъжете и жените на перона на гарата. Спомних си и как ми поиска пари, а после не ги взе. Отново ли ме изпитваше?

— По-хубавата си и по-младата си, това и слепец ще го забележи, но не е всичко — казах насилно весело, преодоляла

отмаляването в коленете. — Ще се чакаме в шест. Във филтъра.

Тя беше точна. Изкъпана, облечена, загледана в красивото си огледално отражение. Оттам ме погледна с явно превъзходство. Толкова сигурна в себе си, че ми прилоша. Джинсите ѝ седяха безукорно. Ризата — с дълбоко деколте, очите — очертани с плътна синя линия, разресаните току-що коси хвърляха меко сияние във въздуха.

Не можех да изтъркам добре боята от пръстите си. Не се погледнах в огледалото, боях се от сравнението, само пригладих с длан коси.

— Тръгваме — казах ѝ.

— Тук ли живеете? — бяхме спрели пред входната врата на апартамента, търсих дълго ключа. Все не го намирах в чантата и накрая позвъних.

Не ми отвори никой. Сашка не се бе върнала още от училище, Филип, взел Краси от детския дом, навярно го разхождаше из парка, денят бе топъл, бях се изпотила навсякъде.

— Чудесен апартамент — каза Катя, вмъкнала се преди мен в антрето, като го оглеждаше и опипваше с пръсти тапета.

Въведох я в хола, тя едва пристъпи по дебелия син мокет. Многото светлина, нахлула през прозорците, я зашемети, видя изведнъж картините, малките червеникави фигурки на Филип, все женски тела в различни пози, които излагаха на показ женското тяло в цялата му красота и грация. Погледът ѝ политаше възхитен насамнатам и не се задържаеше дълго никъде, толкова неща искаше да види, да докосне с пръсти. Погали с длан едно от растенията, висящо, гъвкаво и увито по портала, заприлича ми внезапно на дете, защо се боях от нея, тя сама избра най-интимния ъгъл и свойски се отпусна в един от фотьойлите. На малката масичка до нея, подпрян в рамка, стоеше портретът на малкия Фили.

— Какво хубаво дете! — възкликна Катя и взе портрета в ръцете си.

— Първият ми син — преглътнах мъчително. — Сгазиха го с колелото му на улицата. Беше на пет.

Катя остави портрета като опарена. И се отдръпна във фотьойла, сля се с него, а аз зарових пръсти в барчето. Извадих хубаво шотландско уиски, две чаши, донесох и купичка с лед. Равновесието ми не се възвръщаше, лицето на Катя неочаквано бе побеляло.

— Значи и вие сте се сродили със земята...

Пропуснах думите ѝ край себе си, без да ги осъзная.

— Беше отдавна — казах. — Макар че още боли. И ще боли винаги. Тогава... постъпих на пресите, при Невена. Мислех, че светът е свършил, че всичко е свършило. После се роди Сашка, после...

Сашка влетя в хола с ученическата чанта и се хвърли на шията ми. Видя и Катя, очите ѝ се окръглиха, страшно я хареса и я помоли да я целуне по страната. Точно по синьото петно, то бавно добиваше жълтеникав оттенък. Катя разреши с усмивка. И я взе в коленете си. Оттам Сашка ме погледна, като че ли винаги е седяла в коленете на Катя. И тогава нахлу Краси, той се закова на прага. Веднага видя гостенката, но толкова се смути, че запристъпва от крак на крак. Филип се бавеше в антрето, оттам долетя гласът му:

— Кремена, имаме изненада за теб.

— И аз имам — отвърнах отвътре, без да стана от мястото си. А ми идваше да скоча, да го предупредя за Катя и заплахата ѝ, да изискам малко повече внимание за себе си от всеки друг път, но бях убедена, че Катя ме държи под око.

Краси приближи и се хвана смутено за полата ми, без да откъсва очи от нея. Държеше се странно, непохватно, прекалено почервенял от разходката. Или от присъствието на Катя? Забрави дори да поздрави, да протегне ръчичка към нея, както правеше винаги, завареше ли непознати у дома. Сашка се измъкна от ръцете на Катя, затича се към баща си, който още не се появяваше в отворената широко врата.

— Какво ни носиш, татенце? — чуруликаше Сашка в антрето. А след миг се чу нейното а-у-у и личицето ѝ, ухилено до ушите, се появи отново.

Филип влезе почти веднага след нея, разгорещен от разходката, с капчици пот по челото. И с пакет в ръцете. Той също спря изненадан. Постава пакета встрани, канапът увисна към пода, хартията шумолеше и бавно се разтваряше, но аз не поглеждах натам. Гледах лицето на

Филип, като се насилвах да мисля за оная безразсъдна пролет, когато нахлу в живота ми. Болен от любов, дързък до неузнаваемост, упорит и постоянен. Бях сигурна до днес, че безразсъдството от оная пролет не ще премине, каквото и да се случеше между нас. В момента не бях толкова сигурна. Косите ми полепнаха по тила. Не смеех да погледна към Катя, навярно още ме държеше под око.

— Имали сме гостенка — съвзе се Филип доста бързо от изненадата. — Толкова красива гостенка не сме имали досега. И аз ще го поля с вас.

Той придърпа ловко още един фотьойл към нашите, за да се включи в кръга. Откъм моята страна. Сам си сложи чаша, наля си от уискито, после с щипката пусна лед, извъня като гонг. И нежно постави ръка на рамото ми. Стиснах леко пръстите му. От благодарност, от изпитаното внезапно облекчение.

— Това е... Катя — постарах се да кажа колкото е възможно по-спокойно.

Смръщи вежди, явно не си спомни изведнъж.

— А-а-а... — задържа ръката ѝ в своята, облекчението ме напусна. — Един ден жена ми едва не ми се разсърди заради вас. Бях твърде рязък в преценките си. Но, както винаги, тя излезе правата. Радвам се за нея. И за вас.

На два пъти губех равновесието си тази вечер, на два пъти си го възвръщах. Катя бе свела очи. И кожата пламтеше като косата ѝ. Видях как закопча свенливо най-горното копче на ризата си, това, което дръзко предизвикваше погледа. Видях как ресниците ѝ овлажняха и тя се извърна встрани, за да ги попие с кърпичка. И тогава видях и Краси. Той бе клекнал и на слабите си коленца придържаше своя скицник, подарен му от Филип, за да не рисува по стените, вратите и покривките. Пръстчетата му очертаваха великолепия профил на Катя с една-единствена линия, толкова крехък и нежен, колкото можеше да бъде само нейният профил. Бе спрял вече да рисува и пак не откъсваше очи от нея.

— Нашият син се влюби в тебе, Катя — казах ѝ.

Детето не се смути, а благодарно се долепи до полата ми със скицника в пръстчетата. Показа ми я. И изтърси първите си думи за тази вечер:

— Мога ли да се оженя за нея, когато порасна?

Ние се изумихме. Катя се изви цялата към Краси, както държеше кърпичката в ръцете си. И тогава избухна смехът ѝ, внезапно и неочаквано и за самата нея, не онзи смях, от който ме втрисаше и тръпки хукваха по гърба ми, а истинският, дълбок смях, чист като извор, избликнал от дълбочината на същността ѝ. Като че ли изведнъж се отпусни бутилка, в която дълго е чакал заключен добрият дух и сега се изправяше пред нас в целия си исполински ръст, за да осъществи на всеки по едно желание.

Филип седеше с чаша в ръка, забравил да отпие. Гледаше в Катя, но погледът му преминаваше през нея, нещо си припомняше, върнал се сам някъде назад в годините. Когато смехът на Катя се успокои, той ѝ каза:

— Може би знаете, а може и да не знаете — той погледна към портрета на малкия Фили и тя отново се сви, кимна с глава бързо и изплашено, — Кремена с години не се засмя. Когато за първи път я чух да се смее като вас, се напих от щастие. И бях сигурен, че всичко ще върви на добре.

Припомних си и аз. Така беше. Щеше ли отсега нататък всичко с Катя да върви на добре? Не смеех да вярвам, все още се боях за нея. Филип пое от пръстчетата на Краси готовата рисунка. Разгледа я бавно, като я завъртя към светлината. И остави детето да чака дълго. Хареса я. После го потупа по рамото.

— Това момче ще ме задмине — каза го шепнешком към двете ни. А към Краси: — Вървете със Сашка да си играете, аз ще прескоча до ателието, вие ще можете спокойно да си побъбрете.

— Но все пак... — помолих го, като насилих себе си, прехапала отново надигащата се ревност. — Върни се навреме, за да изпратиш Катя, тя не бива сама...

— Закарай я с колата, няма да я взема. А може и да преспи в къщи, ако иска, място... много — разпери ръце и излезе с усмивка.

Двете мълчахме дълго. Мракът се съгъстяваше в ъглите на хола, предметите приемаха невероятни очертания.

— Имате разкошно семейство — въздъхна Катя, отметна коси от очите си и притисна лице към облегалката на фотьойла. Потръпна в конвулсии. Веднъж. Два пъти. И се разплака. Отчаяно. Без да се срамува от мен, с притиснато към облегалката лице, пръстите ѝ се

вплетоха безпомощно едни в други, коленете ѝ плътно се притиснаха, главата ѝ се отлепи и клюмна внезапно над тях.

Скочих. Затърсих в аптеката нещо успокоително, отдавна не купувахме такива лекарства, а преди години имаше от тях в различни туби и шишенца, с различни цветни етикети различни по цвят хапчета, еднакви в едно — че не ми помагаха. Върнах се, за да я успокоя с думи, с ласки, с каквото мога. И доколкото мога.

— Катя, скъпа, защо? Успокой се!

Думите не помагаха. И ласките не помогнаха. Трябваше да се наплаче, единствено това... Оставих я да се лута в своите лабиринти, в дълбокото на своя плач, което щеше да я пречисти и ѝ донесе облекчение. Тя хълцаше, скимтеше, триеше с длан сълзите си, хапеше устни. Лицето ѝ, мокро и разкривено, пак бе красиво и блестеше в тъмното. Налях в чашата ѝ уиски подадох ѝ я, тя отпи, погледна ме над ръба на чашата и промърмори:

— Извинявай... извинявайте...

— Говори ми на ти, моля те, та аз съм само на тридесет и една. Мога да ти бъда приятелка, довери ми се...

А ми се искаше да побягна, толкова мъка имаше в нейния плач, че едва издържах, исках да се спася, но знаех, че не бива, че трябва да остана до нея, да изтърпя бездната на мъката ѝ, да я издърпам към светлината.

Тя замаха глава в знак на отрицание. И се изправи.

— Ще си вървя.

Задържах я. Вечеряхме четиримата, тя бе утихнала и тъжна. Постлах ѝ да спи на дивана във всекидневната. Късно през нощта влязох при нея. Сгърченото ѝ тяло се сви като в утроба. Не издаде с нищо, че само преди минута е плакала. Застинах в тъмното. Дръпнах завивката над раменете ѝ. Пристъпих шумно към вратата, отворих я, затворих я, но останах във всекидневната, скрита в сянката. Катя се надигна, послуша се и изведнъж потиснатите хълцания се отприщиха отново, тя захлупи лице в мократа възглавница. Катя, исках да пристъпя към нея. Не посмях. Какво има? Стремях се и да не дишам. Имах чувството, че ще се случи нещо страшно, толкова отчаяно хълцаше. Прозорецът беше отворен, не откъсвах поглед от него. Но постепенно тя притихна и се унесе, нещо заговори насън, думите бяха неразбираеми. Измъкнах се на пръсти, заслушана в дишането ѝ. Не

мигнах до сутринта, въртях се в леглото, а ръката на Филип ме държеше вече до себе си.

На сутринта пихме кафе тримата в кухнята.

Лицето на Катя не издаваше с нищо тежката за нея нощ, моето бе посърнало и бледо, зърнах го за миг в огледалото над мивката. Катя се опитваше да се шегува с Филип, но шегите ѝ бяха насилени, като се извърнеше встрани, очите ѝ се затваряха. Филип ѝ говореше, както често говореше на Сашка: с много доброта и търпение в гласа, той избягваше да я гледа, навярно прекалената ѝ хубост го смущаваше. Пак изпитах болка, но я скрих дълбоко в себе си. Пиенето на кафе в негово присъствие бе мъчение и за мен. И за да побежда отново бликналата ревност, толкова безпочвена и нелогична, и за да докажа на самата себе си своята сигурност в него и в безразсъдството на онази пролет, която никога не биваше да свърши, изведнъж предложих:

— Катя, имаме прилична таванска стая, искаш ли да я видиш? Филип държи в нея някои от своите картини и запасите си от бои. Ако той няма нищо против да ги свали в ателието и ако ти нямаш нищо против...

— Имам — изправи се Катя. — Няма да приема.

Филип отново стигаше сам до извода, че след толкова години не ме познава. Не бе очаквал от мен такова предложение. Катя бе застанала до прозореца. Той побърза да излезе, за да ни остави само двете. Катя продължаваше да се държи за рамката на прозореца. Тя трепереше. Приблжих зад гърба ѝ, чух и тракането на зъбите. Вълнението ѝ се предаде и на мен.

— Не умея да бъда благодарна — каза неочаквано. — Никога не зная как ще постъпя в следващия момент.

— Горда си — отвърнах ѝ аз. — Не вярваш ли, че наистина искам да ти помогна?

— Вярвам — изви се към мен и ме погледна с разширените си пъстри очи, за първи път ги виждах толкова отблизо и така втренчени в моите. — Вярвам — повтори, — но не мога да живея никъде другаде.

— Защо?

Зъбите ѝ затракаха отново, дръпна се от мен, приближи до масата, взе от сладките, които бях приготвила за кафето, ухапа една и

я задържа дълго между тях. Не помогна. В отвора на вратата се появи сънливото лице на Сашка с усмивка и с учудване в погледа. Бе готова да запита нещо, но Катя я видя, изплаши се и хукна внезапно. Чух стъпките ѝ в антрето, отблъскването на Филип, който навярно бе направил опит да я задържи, стъпките ѝ по стълбището, нахлули през отворената входна врата. Филип влезе при мен.

— Каза ли ѝ нещо? Какво се случи между вас?

Аз само вдигнах рамене. Не знаех. Не бях казала нищо. Нищо не бе се случило. Напротив, всичко бе изглеждало...

Тръгнах на работа.

— Днес твоята Катя я няма — посрещна ме Невена в стола. — Знаеш ли защо?

Вдигнах отново рамене. Не знаех. Рада тържествуващо бе минала край пресите, съобщи ми Невена. И предизвикателно бе погледнала към празното място. Само че ние ще наваксаме, говорих с Добрин, той ще свърши нейната работа за днес. Да се надяваме, че утре... Не се доизказа. Залъкът заседна в гърлото ми. Не можех да преглътна. Задавих се. Невена загрижено ме потупа по гърба. Предложи ми чаша вода. Ти знаеш нещо. Отпих. Не мога да живея никъде другаде, бе ми се доверила Катя. В очите ми имаше сълзи. Напразно търсех отговора. Защо, защо? Имаше още някаква тайна, до която не се бях докоснала. И като че ли най-добре беше да не се докосвам до нея. Но мислех напрегнато. Защо? Подпрях глава на дланите си.

— Яденето ти изстива — побутна ме Невена. — Тя утре ще дойде, ще видиш... В основата си е добра... — Заговори за друго, но аз вече не я чувах. Една голяма въпросителна висеше над мен като гилотина.

Катя наистина дойде на другия ден. Видях я пред таблото, гледаше цифрите. Застанах зад гърба ѝ, също се загледах в цифрите, бригадата на Невена твърдо държеше своя процент над нормата.

Когато Катя изви лицето си към мен, се изплаших, бе много бледа, очите ѝ тъмнееха в сини кръгове. Смъкнах погледа си към

ръцете, тя ги скри в джобовете на престилката, но за миг се бялнаха бинтованите ивици върху двете китки.

— Катя? — хванах я за рамото. — Защо?

Тя се отскубна и залюля от усилието. Улових я отново, по-силно, остана в ръцете ми като восъчна кукла. Издърпах я навън, работното време започваше след десетина минути, замъкнах я към една от закритите пейки между цветята. Настаних я да седне. Не очаквах от нея да говори, само запалих една цигара от моите и я пъхнах между устните ѝ. Тя пое дима със затворени очи, вдигна ръка, ясно видях превързаната китка и потръпнах цялата. Запалих и аз. Времето се влачеше край нас.

— Той, той... — промълвиха внезапно устните ѝ. — Мразя го... Не искам да живея!

Мълчах, най-доброто, което можех да направя. Усетих го с инстинкта си. И Катя замълча. Дълго мълча. Когато хвърли фаса, продължи сама, разказът ѝ бе несвързан, нишката се губеше, трябваше да напрегна съзнанието си, за да подредя думите, да разбере нещо. Върнала се в къщи. Какво хубаво семейство имаш, въздъхна тя. И ти ще го имаш, Катя, тя поклати тъжно глава, не вярваше. Била много разстроена. Искала да се изкъпе, да размисли, да промени нещо в калпавия си живот. Моето предложение я трогнало, защо да не го приеме? Смятала, че е сама, че и двамата са отишли на работа. Само че той, той... бил още там и се притайвал. Изненадал я. Нахвърлил се отгоре ѝ. Тя не могла изведнъж да се изплъзне, винаги успявала, но този път... Бил невероятен, нежен и груб едновременно. Усетих в гласа ѝ неудържимо желание да го изживее отново и болката, че няма да го изживее, приемаше го като лична загуба. Две години я дебнел за това. Казал накрая — сега чудесно ще си живеем тримата, майка ти нищо няма да узнае... Катя успяла да се затвори в банята, споменаването на майка ѝ изведнъж я върнало в действителността. Той излязъл, без да заподозре каквото и да било, дори ѝ извикал весело през вратата довиждане, толкова бил доволен от случилото се. А тя... видяла бръснарското ножче, посегнала, гледала го като хипнотизирана в пръстите си, после... била цялата в кръв, но майка ѝ неочаквано се върнала.

— Тя така се изплаши, че дори не ме запита защо, веднага извика „Бърза помощ“ и плака, плака... Мислех, че обича само него, че е

готова заради него да ме изгони, да ме убие. Ако беше се позабавила още... сега... — Катя се наведе, откъсна снопоче трева и завъртя стръкчетата в ръката си. Гледаше ги замислено, пръстите ѝ позеленяха от изтеклия сок. — Мама не ме остави нито за миг, дори в превързочната, гали ме, както някога, приказва ми, както някога, изобщо бе друга, както преди да се яви той... Как ще живея сега? Трябва да се махна оттам, нали?

Не очакваше отговор, бе слаба и вяла. На границата на припадъка, можеше да се смъкне съвсем леко и да тупне в тревата, да заспи в нея. Коленичих, за да я придържам с ръце. Трябваше незабавно да се направи нещо, не знаех какво, а се боях да я оставя сама. За да не побегне. За да не повтори опита си. Смъкнах ръкавите на престилката така, че да покроят изцяло бинтованите китки. Изчаках я да се успокои, да дойде бавно на себе си. Усмивката ѝ беше тъжна и мрачна и сякаш не бе предизвикана от никакво чувство. Разбрах, че е време да тръгваме. Изправих се.

— Можеш ли да се държиш на крака? Ще те отведе в къщи.

— Не, не! — извика тя.

— Ще те заведа у дома — казах съвсем ясно. — Ти не бива да се връщаш там.

Не каза нищо. Остави се да я вода. Все още вкопчана във вчерашния ден. Равнодушна, спокойна и съвсем студена. Мъртва. Помолих Рангел, който тъкмо паркираше колата си, да ни върне в града. Обадих се на Невена от портиерната, че на Катя ѝ е прилошало и ще се погрижа за нея, нека се обади тя, където трябва.

Потеглихме. Катя лежеше бяла на задната седалка. Рангел за нищо не попита, караше съвсем бавно. Мога ли да помогна с нещо, предложи услугите си, когато спря пред нас. Подкрепи Катя до асансьора, после беше лесно, няколко стъпки до нашата врата. Направи ги. Дадох ѝ успокоително, ако бях го имала навреме... Помолих я да поспи. Излязох от стаята. Чувах как скърца леглото или се разхожда бавно напред и назад и паркетът поддава под стъпките ѝ. После настъпи напрегната тишина. Позвъних на Филип. Моля те, пошепнах в телефонната слушалка, спешно е, ела... Времето съвсем спря. Часовникът удари девет. Филип пристъпи към стаята, видя спящата Катя и смръщи лице. Но веднага подходи практично, нещо, което на мен ми липсваше. Целият ми разсъдък се бе изпарил. Нужно ѝ

е спокойствие, трябва да предупредиш майка ѝ, че е тук, днес не я оставяй сама, погрижи се да подредиш таванската стая, децата не бива да я виждат в това състояние. И чак след всичките си нареждания ме запита за причината, напомняйки ми за бинта на китките ѝ. Казах му с няколко думи. Той изруга, свиня, мръсна свиня. Не го бях чувала да ругае и се сепнах.

За обед ѝ сварих бульон, тя го изпи, уловила купичката с две ръце. След два часа ѝ занесох да хапне печено. С чаша вино. Изяде го с мъка, с виното бе по-лесно. Ние, жените, казах ѝ, възстановяваме бързо загубената кръв, само бъди послушна. Тя обеща. Не смогнах да се кача до таванската стая. Към четири дойде майка ѝ, дотичала от болницата, трябвало да я изпишат утре... Обадила се в завода казали ѝ, че е тук. Но когато в болничната стая видяла опнатото легло, на което я оставила... Не се доизказа, заплака.

— Стегнете се! И за нищо не я питайте! — предупредих я, преди да ги оставя сами.

С майката на Катя разговаряхме по-късно до отворената входна врата. По-скоро вън, на стълбищната площадка, отколкото вътре, в апартамента.

— Благодаря ви за всичко — казваше тя, като избягваше да ме гледа в очите. Аз също не я гледах в очите, виждах единствено устата ѝ, широко отворена и похлупена с мъжка длан. — Не бих ли могла да я заведа в къщи? Ще позвъня на Ангел да вземе такси и...

— Ангел — не сдържах озлоблението си. — Ангел, каква подигравка е името му...

Тя ме погледна изненадано. Нищо не каза, само не откъсна погледа си от очите ми, без да задава въпроси. Издържах. Някакво съмнение в нея добиваше форма и плът, то я залепи към стената. От челото ѝ плъзнаха капчици пот, стекоха се по слепоочието към шията, в огромното деколте към вдлъбнатината между гърдите. И оттам към плоския корем, все по-надолу, по бедрата, по глезените, към мозайката на площадката. Струваше ми се, че ще се стопи и изтече бавно, на капки, мълчаливо и докрай. Тя облиза пресъхналите си устни,

посинели, неузнаваеми, гласът ѝ излезе като писък между тях, господи, и изведнъж с длан затисна възгласа си. Трябваше и на нея да ѝ дам успокоително, но не помръднах от своето място. Ожесточението ме държеше в лапите си, не бях добра, не исках да ѝ помогна, тя трябваше да изкупи вината си, пред мен, веднага, веднъж завинаги. Пред очите ми свлече рамене над тежкия стегнат бюст, приведе се сама над болката си, видя само празнотата, над която се надвесваше, и отново залепи гръб до стената. Затвори очи. И се топеше, топеше...

— Какво трябва да направя сега? Какво трябва: да направя?

— Вашият окончателен избор — казах строго като съдия. — Или Катя, или... Ангел. И ще решавате сама.

Таванската стая не ми отне много време. Подредих леглото, изметох, измих, избърсах праха. Някога Филип бе оставал тук, за да мисли по проектите си на спокойствие, стаята щеше да му липсва, но той не се възпротиви да я отстъпи на Катя. На третия ден тя се пренесе в нея. И тръгна отново на работа.

— Много се стараяе твоята Катя. Какво си направила с нея?

— Нищо — вдигнах рамене.

Рада изглеждаше недоверчива, ако тя още от началото бе посрещнала Катя с доверие и доброта, можеше и да не се стигне дотук. Глупости, изохка тя, аз просто си гледам работата. Но работиш с хора, нали, не е случайно, че точно в твоята бригада напускат най-често. И най-често имаш проблеми с момичетата. Спомних си онова, другото момиче, пак бе работило при нея. И точно от нейната бригада го пратихме направо на улицата. Казах ѝ го. Рада не се съгласи. Не забравяй, че и ти вдигна ръка на събранието, че я вика на няколко пъти при себе си, че тя и на теб няколко пъти обещава и все тая... Бях по-млада тогава и по-неопитна, преминах в защита, бях и по-категорична в оценките, сега е друго... Друго е, неочаквано каза Рада, но ако аз имам вина, и твоята не е по-малка. Така е, отстъпих и аз, когато някой стигне дотам, винаги има много виновни, и ние сме между тях. Разделихме се, без да си кажем нищо повече, но и двете се бяхме замислили.

Катя наистина много се стараяше. Тя вече не позволяваше на никого да застава зад нейната преса и да отработва недостигащото. Оставаше сама до тъмно, идваше рано. Умората я съсипваше, но като че ли съзнателно я търсеше. Усмиваше се рядко, при поздрав правеше опит да разтегне устните си, не успяваше винаги. Косата ѝ загуби блясъка си, кожата на лицето ѝ потъмня, цялата ѝ фигура излъчваше очакване, времето трябваше да се убива непрестанно час след час, ден след ден, за да не я убие очакването. Не я чух да се засмее нито веднъж с онзи неин смях, от който хукваха тръпки по гърба ми, нито с другия неин смях, отприщан само веднъж, дълбок и истински. Нали след това всичко трябваше да върви на добре?

Можех ли да ѝ помогна, питах се непрекъснато. Бях направила всичко, което бе в моя власт. Другото... то бе в ръцете на майка ѝ. Катя или Ангел? Времето се влачеше...

Тя се връщаше винаги след мене. Преди да се качи горе, в стаята, само понякога Катя се отбиваше в къщи. Ако случайно завареше Филип, не се застояваше, но нямаше ли го, грабваше Краси в коленете си и дълго и обстойно разглеждаше рисунките му. Сядаше така, че да е с гръб към портрета на малкия Фили, боеше се от него. А Краси се боеше от оценките ѝ повече, отколкото от оценките на баща си. Гледаше я толкова напрегнато в лицето и така менеше израза на своето, че и аз се страхувах. Преди още Катя да е казала каквото и да било, Краси го откриваше по лекото смръщване на веждите ѝ или по онази нейна едва доловима усмивка, само в ъгълчетата на устните. Тъгата на Катя, забележима и от разстояние, принуждаваше всички ни да бъдем много внимателни с нея. Детето я галеше, свиваше се мълчаливо в прегръдката ѝ, долепваше своята страна до нейната и ѝ говореше, че иска да порасне, за да се ожени за нея. И да я направи щастлива, много щастлива. Ще ме чакаш ли, питаше невинно Краси, ще можеш ли да ме изчакаш да порасна? Тя му отвърщаше понякога само с жест или трепване на устните. Рядко се усмиваше малко по-широко с едва доловим блясък в очите, а аз ѝ шепнех, виждаш ли

силата си, та детето е искрено и е едва на шест, не умее да се преструва и няма защо да се преструва пред теб. Тя го знаеше.

Понякога излизахме тримата на разходка. Краси обичаше сладолед и Катя настояваше да се отбиваме в кварталната сладкарница. Поръчваше му на него двойна порция от шоколадовия, а двете пиехме мълчаливо кафе. Само че сладоледът в купичката на Краси се топеше, топеше се и потичаше в чинийката, Краси забравяше да го докосне с лъжичката, залепил очи в Катя, и все искаше да я рисува. Първата му скица, закачена с кабарче, висеше на стената до снимката на мама, покъсно Катя помоли да я занесе в стаята си. На тази скица тя приличаше на фея или на Снежанка, или на Пепеляшка, или на всички добри героини от приказките, взети заедно. Внимавай, казах ѝ, щом погледнеш към скицата, да не излъжеш детето, то те задължава да бъдеш такава, каквато те вижда. Катя вдигаше рамене. Не съм светица и няма да бъда. Бе се променила до неузнаваемост, утихнала, кротка, без нерв. Понякога се молех мислено за една хаплива реплика. Никъде не ходеше, но когато се задържаше при нас, при всеки звън на телефона вдигаше глава в очакване. А в другите вечери, когато не се отбиваше, все питаше в сутрините, уж между другото, някой да не я е търсил. Казвах ѝ, че веднага бих я повикала, ако звънне някой за нея, да не се безпокои. И все ми се искаше да запитам, кой чакащ да те потърси, но не събирах кураж.

Един късен следобед тя не издържа:

— Мама не се ли е обаждала?

Загледа ме с очакване, от което ми се доплака, бе готова да приеме и лъжата ми. И да ми благодари за нея. Не можех да я произнеса, никога не бях лъгала. Изкашлях се сухо, кратко, да спечеля време. Прочистих гърлото си. Бяхме само двете, но нямах глас.

Поклатих само глава в знак на отрицание. И аз бях чакала майката да позвъни, стигах и по-далече, мислех, че някой път може да я потърси и Ангел. За него не бих ѝ казала, но за майка ѝ... Не бях забравила как се залепи за стената, как се сля с нея, как започна да се топи, а струйките пот изтичаха през деколтето все по-надолу, към мозайката. И как се приведе над нищото, за да долепи отново гръб до стената.

— Тя е слаб човек — неочаквано обобщи Катя. — Винаги е била слаб човек. А на мен ми се искаше...

Повече не говорехме за нея. Но усилията на Краси този следобед да я разведри останаха напразни. Детето клюмна, умълча се, сви се в краката ѝ като кученце. После опря лице до коленете ѝ. Катя разсеяно плъзна ръка към него, очите на Краси заблестяха. В един миг тя ги видя, сепна се изведнъж, отръска тъгата си и прекалено енергично запита:

— Искате ли да отидем тримата на изложба?

Краси запляска възторжено с ръце.

Аз ги погледнах и двамата изненадано. Обичта на Краси към Катя я върна към живот, тя му се отблагодари със същото. Минаваше седем, не ми се излизаше. И влезлият Филип не одобри решението. Но детето така умолително го прегърна, така тъжно го погледна в очите, все едно, че бе въпрос на живот и смърт. Филип отстъпи. Малък е още, но кой знае, може би наистина е добре...

Краси се препъваше от нетърпение, пръстите на Катя го държаха да не падне, той поглеждаше ту към нея, ту към мен. Стигнахме неусетно. Тръгнахме от една картина към друга, от едно платно към друго, детето невероятно утихна, а Катя бърбеше, трескаво, неудържимо, като човек, който е мълчал много дълго. Краси се притискаше изплашено към дрехата ми, пръстчетата му бяха мокри от напрежение. Разширените му очи поглъщаха всичко, той ни молеше да го изчакаме, да не бързаме толкова, задържеше ли се някъде по-дълго. Катя се умълча, вниманието ѝ се насочи към Краси и картините, пред които сам спираше. Когато стигнахме до края на изложбата, неусетно се изплъзна между устните ми, с всичко това ще се пребориш един ден. Ще мога ли, погледна с очакване към Катя, ще мога ли, повтори изплашено, а тя го погали и каза да, не се поколеба нито за миг. Очите на Краси я гледаха с обожание, тя се смути. Излъгала ли беше? Но заговори отново, трескаво, сега ти изглежда страшно, сега ти не ми вярваш напълно, но ние напълно вярваме в теб. Детето най-сетне се сети да потърси потвърждение и в моите очи, усмихнах му се.

Пълното утихване на Краси настъпи в къщи. Докато приготвих вечерята, оставих двете деца и Катя пред телевизора. Не мина много време и Катя ме извика разтревожена, изтичах. Намерихме детето, свито в ъгъла на хола, да къса една след друга скиците си. Нищо не струват, плачеше Краси, нищо не струват — и ги тъпчеше с домашните си пантофи с някаква ярост, с ожесточение някакво, което за първи път

откривах в него. Катя приклепна, издърпа скицника от ръцете му, прегърна го, насила го задържа в прегръдките си и му заговори ласкаво — когато са били деца, и те са рисували като тебе, а навярно много по-лошо, вярвай ми, трябва да ми повярваш, но моля те, сега ми ги подари, като пораснеш, ще ти ги върна. И сам ще се убедиш, че не е имало от какво да се срамуваш. Тя говореше, а аз немеех от изненада и не знаех какво да правя. Гледах ги изправена, с мокри ръце. Катя вдигна Краси от пода и каза, че ще отидат в нейната стая, на тавана. И излязоха. В слабото ѝ тяло изведнъж се бе зародила сила, която да противостои на друга сила. И чувство да закриля, да помага, да понесе отговорност за някого.

Дълго не се връщаха.

Филип се разхождаше нервно по диагонала, на хола, после коленичи до скъсаните рисунки и започна да ги събира парче по парче.

— Не трябваше да го водите, това за него е шок...

— Да, шок е — съгласих се с Филип, — но ще го преживее, само му е нужно време — мъчех се да оправдая постъпката и на двете ни. — Трябва да знае какво го очаква, да е наясно, това ще го подготви за трудностите, които оттук нататък...

И тогава неочаквано си спомних приказката за ония двамата, разказах му я — единият непрекъснато изграждал илюзии у хората, другият непрекъснато ги разрушавал. Никой не простил на първия.

Катя се бе изправила тихо до вратата и слушаше внимателно. Притиснат до нея, стоеше Краси, някак тъмен и помъдрял.

— Какво си направила с Катя? — запита ме Невена на другия ден. Бях свикнала вече с този въпрос, твърде често ми го задаваха, но не бях намерила отговора. — Тя е неузнаваема. Старае се повече от всички. Достигна изпълнението на нормата по-бързо дори от самата мен, когато започвах. И от тебе... В началото помагахме, сега тя сама...

Усмихнах ѝ се. Катя се бе променяла пред очите ми. И все пак не можех да обясня. От мига, в който за пръв път я доведох в къщи, от онзи неин внезапно отприщен смях, досега бяха минали повече от два месеца. Като време — твърде недостатъчно, като грижа — нищо особено... Промяната ѝ се бе извършвала на скокове, в работата

вървеше напред, но бе загубила нещо от себе си, нямаше нищо останало от онази Катя, която доведох в къщи, вместо нея сега познавах старателната, тъжната, лишена от жизненост нова Катя. Бе нужно още нещо, още нещо, но какво?

Невена чакаше отговор.

— Попитай себе си — отвърнах ѝ. — Ти малко ли направи за нея? Щяха да я изгонят, ти я прие. Тя не смогваше, ти и Антоанета, и Добрин, и Рангел ѝ помагахте, бригадата не изостана нито веднъж. Има покрив над главата си, където е спокойна, Краси я боготвори... Но все още Катя не е това, което трябва да бъде...

— Майка ѝ не се ли е обаждала? А оня там... Не — казах рязко.

— И това ако е майка!

— Жена — разперих ръце аз. — Жена...

— А ние с теб какво сме? — сопна ми се Невена. И внезапно омекна бързо. — Не мислиш ли, че Катя би могла да бъде влюбена в същия този Ангел, а? — погледна ме тя с очакване и сама се изненада от хрумването си. — И ако това е така, Катя е по-добра от двете...

Стреснах се. Не исках да мисля върху предположението на Невена, не исках да повярвам, макар че изведнъж си спомних — в гласа на Катя, когато ми се доверяваше, там, на пейката, усетих неудържимо желание да изживее отново случилото се и болката ѝ, че няма да го изживее.

— Аз го обичах — разказа ми Катя вечерта, когато двете останахме сами да прием кафе в хола. Този път тя не седна с гръб към портрета на малкия Фили, а го взе в ръцете си и не откъсна поглед от него. — Влюбих се изведнъж. Беше малко след смъртта на татко... Бях отчаяна, исках да умра. И тогава го видях в дома на една своя приятелка. Дъхът ми спря, цялата се вдървих, не знаех какво да кажа, как да се държа с него, толкова ме смути. Навярно съм му изглеждала смешна и жалка. Един ден го заведох в къщи заедно с приятелката, той поиска, а каквото поискаше от мен, го правех, без да се замисля. Мама си беше у дома, черното ѝ отиваше, подчертаваше я повече от всеки друг цвят. Тя като че ли разцъфна след смъртта на баща ми и между нас настъпи отчуждение, красотата ѝ бодеше очите ми. А имах нужда да се заловя за някого, за да оцелея. Мама го впечатли, той не откъсна

погледа си от нея през цялата вечер. И го приласка някак неусетно, тя умееше да се вмъква под кожата на всекиго и да остане там, нея винаги я харесваха. Всичко се разви бързо, той идваше в къщи, шегуваше се с моята вцепененост, гледаше мама. И докато се усетя, те се ожениха. Само че той постепенно почна да открива, че съм по-хубавата и по-младата, а също така и да се досеща на какво се дължи моята вцепененост... И започна да не ме оставя на мира. Бягах от къщи, закъснявах нарочно, излизах ту с един, ту с друг, все ги изчаквах да си легнат, за да се вмъкна незабелязано в леглото си. Мразех ги и двамата, обичах ги и двамата, мятах се между любовта и омразата си, не мога да обясня с думи точно какво изпитвах към тях. Плачех по цели нощи, как ли не съм си ги представяла в другата стая, от което изпитвах ужасна болка, не, не може да се обясни, вслушвах се в стъпките им, в думите им, в скърцането на леглото, в кавгите им заради мен... И мама бе открила към какво се домогва той... Започна да ме следи, да крие дрехите ми, да ми устройва луди сцени на ревност, на него — също... Другото го знаеш... Най-после мога да говоря за това, защото... свърши. С него — в един миг, с мама — много мъчително й бавно и все още... Там, в болницата, почти повярвах, че ако се наложи да избира между двамата, ще ме предпочете. А защо? Нали аз... съм самостоятелна и, така или иначе, един ден ще я напусна заради някого. А тя... Не я осъждам, но се чувствавам, като че ли валяк е минал отгоре ми, разбираш ли?

— Катя — казах й ласкаво, — ти още нищо не знаеш за любовта, тя е пред теб...

— Нека да не говорим повече.

А на другата вечер пред чашка кафе, пак у дома, Катя ми призна следното:

— Знаеш ли кога ти се възхитих истински, Кремена? Беше те страх от мен, признай, ти ревнуваше, боеше се за мъжа си и въпреки това прие да дойда у вас. Аз ти се натрапих съзнателно. Така беше, нали?

— Така беше — казах бързо.

— А аз наистина исках да ти причиня мъка, за да си отмъстя за всичко, за всички... И за твоите въпроси, и за начина ти да се промъкнеш в живота ми. Но...

— Зная. Тегли черта, забрави и се усмихвай, усмихвай се, това ще те спаси.

Отделни картини, кратки мигове, запаметени диалози — всичко мина светкавично през ума ми, но не можех да го разкажа на мъжа, който чакаше с отворен бележник и готов за запис магнетофон. Заговорих общо, бе различна от другите, страшно хубава, подчертах, безотговорна и настройваща всички срещу себе си, подчертах, за малко не я изгониха и за малко аз самата едва не се съгласих. Последен шанс ѝ дадохме в бригадата на Невена, опитна, дългогодишна работничка. Добротата и търпението ѝ успяха да я приобщят към колектива, приятели се постепенно и не без трусове и с Антоанета, и с Добрин, и с Рангел, а и с мен самата. Сега е една от добрите, от най-добрите, подчертах. И с право получи наградата, заслужи си я честно и с много упорство. Често ми идва на гости, рядко си припомняме, и то след чашка водка, за ония нейни неспокойни дни. В таванската стая горе още има бяло петно на стената, там висеше скицата, която ѝ направи моят син, много нежен, много крехък профил от единаединствена линия. Взе си я при преместването. Живее сама, все още не иска да се омъжва, а не ѝ липсват предложения. Виждаме се често в завода, обсъждаме плановете си, помагаме си, с каквото можем.

— Не очаквах да бъдете толкова пестелива в своя разказ — неочаквано се усмихна мъжът, — тя сподели повече. Искате ли да чуете думите ѝ?

Преди да отвърна на въпроса му, той натисна едно от копчетата на магнетофона и във въздуха се разля гласът на Катя, мек, топъл и благодарен:

„Първият човек, който ми повярва и ми подаде ръка, бе Кремена Филипова. Държах се непоносимо с всички, всеки уравновесен човек можех да изкарам извън кожата му. На нея дължа...“

Ушите ми писнаха, светът се завъртя, объркан и неподреден, не чувах повече нищо, въртяха се същите картини, същите кратки мигове, същите запаметени диалози, състоянията на гняв и недоверие, просветленията, приближаванията, отхвърлянията назад, онзи неин смях, от който ме побиваха тръпки по гърба, и другият, дълбок като отключен извор, след който всичко трябваше да тръгне на добре, а

добрето се бавеше, първата среща с Катя, думите на Невена — не ѝ зная името и мисля, че няма да го науча. Научих го. Всички го научиха. А преди това — как ти хрумна да се сравняваш с нея? И после, приклекналият Краси със скицника в ръка да изтегля върху листа неповторимия ѝ профил... Нежен, крехък, уязвим. Бях го запаметявала ден след ден, бях го обиквала ден след ден. Както на момичетата, с които работех. Но профилът ѝ ме тревожеше винаги, тревожи ме и днес. Той крие изненади. Чаках ги. Чакам ги. Страхувах се от тях. И сега се страхувам. Знаех, че трябва да направя още нещо. И разбирах, че не е в моята власт, че онова, другото, ще го извърши някой, когото още не познавам и когото Катя също още не познава. А какъв ще бъде той? Като Ангел? Или като Филип? И това ще реши живота ѝ. Защото... все още в труда ѝ има старание, пълно отдаване, съсипваща умора, но не и капчица радост... Само веднъж я бях чула да се смее истински, само веднъж... Чаках да се повтори. Разбирах, че ѝ е нужно безразсъдството на една пролет като моята, в която се яви Филип и заличи всяка болка преди него. Защо се бавеше? Защо не идваше?

Както другите момичета, Катя ден след ден ми казваше до утре вместо довиждане. До утре, отвърщах ѝ и аз и се вглеждах в лицето ѝ, в походката ѝ, търсех промяната, тя тъжно размахваше ръце и не бързаше за никъде. Тръгвах си последна, отнасях към дома безпокойството си за нея.

Наричаше ме Кремена и тя като другите.

„Първият човек, който ми подаде ръка...“ Само това чух, думите ѝ се бяха разтворили във въздуха, мислех си, че тя е права, че наистина първа аз... не се изплаших да опитам да я върна в живота, в пълнокръвния, истинския радостен живот, но не успях напълно. Другият още не се бе явил. И аз го чаках, за да чуя отново смеха на Катя, чист като извор, избликнал от дълбината на същността ѝ. Дотогава щях да нося безпокойството си за нея. Но не казах нито дума и за това.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.